

Яна ЯЗОВА (Люба Тодорова Ганчева-Йорданова) - Биограф

Публикувано от Simonsita на 02.02.2010, 18.30

Яна ЯЗОВА (псевдоним на Люба Тодорова Ганчева-Йорданова) (1912-74)

Българска поетеса и белетристка. Воюва за духовна свобода на жената - стихосбирки "Язове", "Бунт", "Кръстове". Разработва темата за безизходицата на малкия човек и исторически сюжети - романите "Капитан", "Ана Дюлгерова", драмата "Последният езичник", историческата трилогия "Балкани" и др. Разкази за деца.

Произхожда от семейство на интелектуалци. Баща ѝ Т. Ганчев е доктор на философските науки, завършил в Цюрих, Швейцария. Неин родственик е българския етнограф, библиограф, краевед и книжовник акад. Н. Начов. Завършва гимназия в София (1930) и славянска филология в Софийския университет (1935). Публикува стихове, разкази, статии, пътни бележки в периодичния и литературния печат: във вестниците "Литературен глас", "Литературен преглед", "Развигор", "Вестник на жената", "Дневник", "Мир", "Зора" и в списанията "Светулка", "Другарче", "Вяра и живот" и др. Заедно с Н. Балабанов издава през 1941-1943 списание за деца "Блок". Член на Дружеството

на детските писатели, Дружеството на жените писателки и на Българския ПЕН-клуб. Умира в самота и при неизяснени досега обстоятелства.

Първите ѝ три книги са стихотворни сборници. Тематичните мотиви в тях са свързани с чувствения живот на жената, с мистичната сила на природните стихии, с националната съдбовност и символика. Това, което ги отличава от общата интимно-сентиментална гама на женската поезия през 30-те г., е социалната тема. В стиховете на Яна Язова се появяват образи от социалното дъно - гамени, просяци, циганки, проститутки. Поетесата прониква в психиката на социалните низини и предусеща гнева и озлоблението, които ще разрушат устоите на обществото. Както в лириката, така и в прозата си тя проявява влечение към психологичното. Стиховете ѝ са наситени с екстатични изживявания, с разпокъсани халюцинаторни видения и болезнена тоналност. В най-добрите ѝ творби върху психологическия мотив се наслагват имажинистки елементи - рустикални пейзажи и образи на атавистичното и дивото, които съгъстват драматизма на емоционалното и смисловото внушение. В прозата си Яна Язова търси измеренията на необикновената личност, бунтарството на духа срещу предразсъдъците и съдбата ("Капитан"). Творческите ѝ пристрастия са свързани с историята. Драмата "Последният езичник" е посветена на покръстването и борбата на престолонаследника Владимир срещу византизацията на българската държава. Драматургичната интерпретация извисява образа на ослепения княз до трагизма на самотното прозрение, до пророческо обобщение за национално-историческото битие. Пиесата е преведена на немски език от проф. Ал. Балабанов. Яна Язова създава и първия исторически роман с небългарска тематика - "Александър Македонски". За целта тя посещава Сирия, Египет, Палестина, Турция. Книгата е завършена до края на 1944, но от нея са отпечатани само 8 коли. Бурните политически промени отхвърлят в забвение това интересно произведение. Деветосептемврийските събития бележат прелом в творческия път и житейската съдба на Яна Язова. Обречена на изолация и принудително мълчание в продължение на три десетилетия, тя успява да надмогне несправедливия жребий и през тези години създава книгата на своя живот - историческата трилогия "Балкани". Романите "Левски", "Бенковски" и "Шипка" (части от трилогията) са широко епично платно за национално освободителното движение на българите в края на турското робство. Художествената уникалност на това голямо творческо дело се дължи на свободното съчетаване на разнообразни жанрови и текстови характеристики. Фикционалният епически свят е в синтез с документално-фактологични изследвания, есеистичен коментар, легендарни текстове и биографични портрети. Нестандартността в подхода към истор. време разширява неговите граници, повествованието навлиза в дълбочината на древни културни пластове. Философско-историческата идея обхваща не само масовия порив към свобода и героизъм, но извежда и значението на моралния абсолют в лицето на Водача като пример за святото дело. Но и тази мащабна епопея има драматична съдба. Завършена през 1962, предложена за печат, препоръчана с високи оценки от писателите Д. Талев и Г. Томалевски, тя е отхвърлена формално на основата на абсурдно и догматично рецензентско съчинение, зад което мимикрира политическата цензура и дискриминацията спрямо т. нар. буржоазни писатели от страна на тоталитарната власт. Трилогията е отпечатана за пръв път 25 г. след написването ѝ и 13 г. след смъртта на авторката. В оцелялата част от архива на Яна Язова

чакат своя час още 3 белетристични произведения, принадлежащи на българската култура.

Съчинения: Язова. Стихотворения. 1931; Бунт. Стихове. 1933; Кръстове. Стихове. 1934; Ана Дюлгерова. Роман. 1936 (1938); Капитан. Роман. 1940; Последният езичник. Драма в 3 д. 1940; Герой. Разкази. 1941; Лица в черти, в стихове и колелца. 1941; Левски. Роман. 1987; Бенковски. Роман. 1988; Шипка. Роман. 1989.

ТВОРЧЕСТВО:

• Романи:

Ана Дюлгерова (1936, 1938, 2002, 2006)

Капитан (1940, 1996, 2006)

Александър Македонски (2002, 2004)

Левски — първи том от трилогията „Балкани“ (1987, 2003, 2008)

Бенковски — втори том от трилогията „Балкани“ (1988, 2003)

Шипка — трети том от трилогията „Балкани“ (1989, 2003)

Соления залив, дилогия за преврата на 9 септември и народния съд в две части; част 1. - "Голямо и Малко", част 2. - "Война" (2003)

• Поезия:

Язове — дебютна стихосбирка (1931)

Бунт — стихосбирка (1934)

Кръстове — стихосбирка (1934)

Поезия - избрани стихотворения (2000)

• Драми:

Последният езичник — драма в 3 действия (1940, 2006)

Силян Щърка - драма в стихове (2004)

•

Произведения за деца:

Герой — сборник разкази (1941)

Лица в черти, стихове и колелца - как да бъдат нарисувани образите на видни българи - в стихове (1941)

Весели другари (1941) - стихчета с картинки от Бинка Николова-Вазова

За малките художници (1941) - стихчета с картинки от Б. Николова-Вазова
Играй с мен! (1941) - стихчета с картинки от Б. Николова-Вазова
Нашата градина (1941) - стихчета с картинки от Б. Николова-Вазова
Как Мами учи децата си (2009) - последният незавършен, но датиран ръкопис

Яна ЯЗОВА Люба Тодор

Powered by

Bukvar.bg

Image not found

© 2010-2024